

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

In Festo Sancti Nicolai Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

DECEMBER.
IN FESTO S. NICOLAI
EPISCOPI.

CONCIO PRIMA.

Euge serve bone; Matth: Cap. 15.
Eleemosynam dare, qui superflua habent,
tenentur.

Thema.

Textus.

Exordium.

Hominum communis opinio est, eleemosynam dare, pauperibus subvenire, esse liberæ suæ voluntatis ac dispositionis; si pauperi aliquid elargiuntur, non dubitant, se bonum opus facere, & promereri, si verò non dant, etiam non peccare, aut demereri: quod utiquè erroneum valde est iudicium; conabor ergo hâc Concione demonstrare; divites, abundantes, de superfluis teneri eleemosynam dare, ac indigentibus subvenire; adeòque non esse liberæ suæ voluntatis, dare, vel non dare, sed teneri ex præcepto, consequenter eleemosynam dare omittentes peccare, & demereri. Probam incipio Sacræ Scripturæ textibus: *Divitibus huius sæculi præcipe, facile tribuere; hortatur Paulus Timoth. ep. 1. cap. 6. & iterum 2. ad Corinth. cap. 8. scribit ad divites, & superflua possidentes: Abundantia vestra illorum inopiam suppleat, ut & abundantia vestra inopia sit supplementum.* Ecclesiasticus pariter hortatur cap. 4. *Declina sine tristitia aurem tuam pauperi, & redde debitum;* debiti nomine S. Hieronymus eleemosynam intelligit: Verba S. Pauli ad Romanos 13. sic interpretantis: *Reddite ergo omnibus debita: Potest etiam elce.*

Textus Sacra Scriptura.

A

elce.

eleemosyna debitum appellari. Audiamus de super plures SS. Patres: Ad iustitiam pertinet illud, quod superest, distribuere indigentibus. Concionatur S. Thomas de Villano. Dom. 4. post Pascha. Admonendi sunt, qui jam, quae possident: misericorditer tribuant, ut a caelesti Domino dispensatores se positos subsidiorum temporalium agnoscant, & tanto humiliter prebeant, quanto aliena esse intelligunt quae dispensant. S. Gregorius parte 3. pastor: admoniti: 21. Dispensatorem conservorum te ex Dominicis facultatibus esse cognosce, nec existimes, quod omnia ventri & deliciis tuis terra producat; quae in manibus habes, commissa tibi magis, quam concessa cognosce. Perorat S. Ambrosius in cap. 4. Ecclesiastici. Opes cum sint ad solam necessitatem datae, si caetera non impertiuntur pauperibus, cum iniquitate tenentur. Scribit S. Bernardinus super mammonam iniquitatis: tom. 2. serm. in Dom. I. post. Pentecost. Concludo cum Vincentio Bellovacense in speculo morali: lib. 3. d. 19. part. 10. sic de danda eleemosyna scribente: Est sub precepto legis naturae, & legis divinae, & etiam legis positiva; lex enim naturalis praecipit proximum diligere, nec tantummodo affatu, sed effectu. Divina gratia S. Spiritus implorata, de super Conceptus pandam.

CONCEPTUS I.

Nemo negat, ad proximum diligendum quemvis ex precepto obligari, sic Salvatore praecipiente: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Dilectio vero ut vera sit, opus requirit: sic docente S. Joan. Ep. 2. c. 3. *Non diligamus verbo & lingua, sed opere, & veritate.* Si ergo dilectio proximi in re, & opere est preceptum, ergo proximo indigenti de superfluis eleemosynam dare, est preceptum, est obligatio, est debitum. Ita docet S. Thomas 2. 2. q. 71. cap. 1. *Hac in precepto sunt, (de eleemosyna loquitur) quatenus dilectio proximi, est in precepto.*

CONCEPTUS II.

Hugo Cardin. in Pl. III. observat; Eleemosynam, & opera Charitatis in Scriptura, idem, quam iustitiam sonare: sic Matth. cap. 6. Christus hortatur: *Attendite, ne iustitiam faciat is coram hominibus; Scilicet, eleemosynam;* unde verba Pl. 33. *Accipiet misericordiam,* 70. legunt: *Iustitiam,* Hebraeus: *Eleemosynam,* quasi eleemosyna idem sonet, ac datio ex Iustitia. At datio ex Iustitia, non est datio liberi arbitrii, sed est datio ex debito; & precepto, ergo ele-

eleemosynam dare de superfluis, est præceptum; Indicant hoc verba Eccles. cap. 4.

CONCEPTUS III.

Eleemosynam pauperis ne defraudes: Quæ verba ita explicat Dionysius Carthus. *Injustè non subtrahas pauperibus, quod tibi superfluit, & ipsi indigent*: Nunc autem fraus & dolus, actus est contra iustitiam. Audiatur S. Augustinus: *Aliena rapere convincitur, qui superflua pauperibus non elargitur*. Et S. Chrysost. tom. 2. Conc. 2. de Lazaro habet: *Non solum rapere aliena, verum etiam tua non impertiri cæteris, & rapina est, & fraudatio, & spoliatio*. Ergo de iustitia est, debitum est, de superfluis dare eleemosynam. Eleganter in hunc finem perorat S. Ambrosius: *Indigentium panis est, quem detines, nudorum vestimentum est, quod recludis; pretium captivorum est pecunia, quam abscondis; ideo tor indigentibus injuriaris, quot subvenire potes, nec subvenis, nam ideo Deus concessit uni multa, ut bona erogationis præmia consequatur*.

CONCEPTUS IV.

S. Joannès Chrysostomus hom. 37. ad Populum: *Superflua habentes, procuratores & dispensatores Pauperum intitulat: Tuorum rerum o homo es dispensator, non minus quam qui Ecclesia bona dispensat: Non ad hæc recepisti, ut in delicias absumeres, sed ut in eleemosynas erogares: nunquid non tua possides? res sunt tibi credita sive ex labore, sive ex hereditate possideas*. Naturali enim jure, uti observat S. Thomas de Villanov. in Dom. 4. post Pascha: Bona mundi omnibus hominibus sunt communia, & solum jure gentium Dominium hujus vel illius rei in Petrum & Paulum transit, non quidem in integrum, sed solum ad statum decentiam & indigentiam; quod superfluum est, ad pauperes spectat, titulo juris naturalis, cum & pauperes sint creaturæ ad imaginem Dei, Deus verò indifferenter ad usum & sustentationem imaginis suæ, hominis inquam; qua providus Pater omnia creaverit. Ergo superflua divitis, non sunt sua, sed est portio pauperum titulo juris naturalis, & ex præcepto. S. PP. de super audiantur: *Non de tuo largiris pauperi, sed de suo reddis, quod enim commune est, in omnium usum datum, Tu solus non usurpas, omnium est terra, non divitum*. Ita S. Ambrosius lib. de Nabuchod. c. 12. Quam bellè scribit S. Thomas à Villanova de S. Martino Confessore: *Et unde obsecro illa tua sunt? scilicet tu illa? ideo tua, quia usurpasti ea tibi, nam omnibus communia*

4 IN FESTO S. NICOLAI EPISCOPI.

munia creavit altissimus. An tibi soli terra germinat herbas? arbores ferunt fructus, bruta generant fœtus? propter pacem, meum & tuum lege permittuntur, hęc conditione, ut, qui abundaverit, indigentium penuriam suppleat, si non supplet, raptor & homicida est, quia, quem non pavisti, occidisti, quę non dedisti, rapulisti.

CONCEPTUS V.

S. Basilius hom. 6. in detest. Divites superflua possidentes, pauperum ac indigentium cœlum nominat: explico hanc S. Doctoris assimilationem ex cap. 1. lib. Genes. hęc legitur, Deum creasse cœlum & terram, cœlum ditissimum, sole, luna, stellis fulgens, econtra terram pauperem, *Terra erat inanis & vacua.* Iterum: Locum unum in terra fecit Deus aquis abundare; centum alias partes terrę ex penuria aquę arefcere: *Congregentur aquę, quę sub cœlo sunt, in locum unum, & appareat arida.* O Deus optime! ad quid cœlum tam dives est? partem unam terrę abundare fecisti aquis? fors cœlum sibi solùm dives sit, sibi solùm luceat, illustret, calefaciat? fors mare, aquarum copiā pro se tantum abundet? illam solam partem terrę humectet? minimè sic: Deus Cœlum fecit dives, sole, luna, stellis, regiones supernas illuminet, sed & in pauperem terram indefinenti influat operatione; illam, jam solis radiis ac calore fovendo, jam refrigerantibus roris, ac pluvię guttulis recreando. Fecit Deus mare abundare aquis, sibi abundet, sed penes per occultos meatus, & canales reliquis aridę terrę partibus se infundat, per fontes rivos se communicet, prata, sylvas, hortos humectet, adaquet. Sic pariter se habet cum divitibus, & pauperibus, Dei bonitas fecit divitem & pauperem, dives abundet ad statũs sui excellentiam, & decentiam; superflua verò divitiarum in pauperes, indigentes profundat; de iis, quę superflua sunt, pauperibus communicet, tribuat, largiatur: Quam præclare S. August. serm. de elemos. *Quidquid vobis Deus plus, quàm opus est, dedit, non vobis specialiter dedit, sed per vos aliis erogandum transmisit.*

CONCEPTUS VI.

Lucę 12. de Divite abundante adeò, ut horrea augere, dilatare cogeretur, observat S. Augustinus, quod repente contra eum fatalis sententia proscrip̃ta sit: *Stulte, hęc nocte repetent à te animam tuam:* morieris, ad Dei tribunal filteris, quis dubitat, æternum condemnandus. Quid putatis hic dives peccavit? an fors abusus

abusus est divitiis, aut injustè rapinis, furtis, fraudibus divitias congregavit? alterius facti meminit Scriptura: *Habebat multa bona reposita in annos plurimos*, de super S. Augustinus: *Non aliena rapere disponebat, non de cuiusquam Vicini agris accipere, non limites perturbare, non pauperes exspoliare, sed uberes tantum fructus suos conservare studebat*, cur ergo à divina, & nunquam errante iustitia condemnatus est? respondet citatus Sanctus: *Quia divitiis abundabat, & tenaciter conservabat, audit: Stultel hac nocte reptent animam tuam*. Ergo eleemosynam dare non supererogationis, sed præcepti actus est, de superfluis dare indigentibus divites tenentur; cum superflua steriliter recondere, æternum damnet.

Hortor ergo cum S. Paulo 2. ad Corinth. c. 8. *Abundantia vestra illorum inopiam suppleat, ut & abundantia vestra inopia sit supplementum.*

Epilogus.

IN

IN FESTO S. NICOLAI.

CONCIO SECUNDA.

Textus. Domine! quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque
superlucratus sum. Matth. 25.

Thema. Eleemofyna cuius obvio pauperi data, placet Deo, illamque largiter præmiat.

Exordium.

Hema meum allegatum ipse unigenitus Dei filius testare voluit; Matth. cap. 12. *Quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigida tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdat mercedem suam.* Sæpius etiam eleemofynæ meritum in Scri-

Textus Sacre Scripture.

ptura deprædicatur. *Fiducia magna erit coram Deo eleemofyna, omnibus facientibus eam: Tobie cap. 4. Fæneratur Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet: inquit Salomon. Prov. cap. 19. & iterum cap. 22. Benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi. Et iterum, 28. cap. Qui dat pauperi, non indigebit. Date, inquit æterna Veritas, & dabitur vobis, mensuram bonam, & confertam, & cogitatum, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Luc. cap. 6. Patres audiantus: Fecundus est ager pauperum, cito reddit donantibus fructum, via cæli est pauper, per quam venit ad Patrem, incipe ergo erogare, si non vis errare. Hortatur, & scribit S. August. serm. 25. de verb. Domini. Et iterum in epistola: Si vis esse bonus mercator, fænerator egregius, da, quod non potes retinere, ut accipias, quod non potes amittere, da modicum, ut recipias centuplum, da temporalem possessionem, ut consequaris æternam hereditatem. Consultè S. Greg. in Reg. Quidquid tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensatur, non est donum, sed mutuum, quia, quod datur, multiplicato fructu sine dubio percipitur.*

Sancti Patres.

*Egregiè S. Chryso-
stomus serm. super illud: Nolite thesauris-
ari vobis in terra, quia corrumpitur terra et cinis
fitur, et furta-
tor non extorquet, invidus non criminatur, latro non aufert, sur-*

S. Augustin.

no-

*S. Gregorius
Papa.*

no-

*S. Chryso-
stomus.*

no-

no-

no-

nocturnus non diripit, servus fugam medians non invadit, sed semper est tuta, semper integra, semper salva. Et hom. de jejun. & eleemos. Manus pauperis est Abraha sinus, ubi quidquid pauper accipit, mox reponit, caeli thesaurus est manus pauperis, quod suscipit, ne in terra pereat, reponit in caelum, & c. da ergo pauperi, ut des tibi, quia quidquid pauperi dederis, tu habebis. S. Antonius Paduanus in s. Antonii cap. jejunium scribit: Eleemosyna non solum anima confert medici-
S. Antonii Paduanus.
nam, verum etiam temporale lucrum procurat. Perpulchre S. Ambrosius serm. 67. c. 5. Eleemosynam faciens, ipse proficit, qui largi-
S. Ambrosius.
tur; Aurea sunt verba Petri Chrysologi serm. 14. Quod Abel passus sit, quod servaverit mundum Noe, quod Abraham fidem suscepit, quod Moyses legem tulit, quod Petrus crucem resupinus ascendit,
S. Petrus Chrysologus.
Deus tacet, & hoc clamat solum: Quod comedit pauper, in calo prima est esurientis annona, prima stipendia pauperis tractantur, erogatio pauperis prima divinis scribitur in diurnis. Perpulchra est sententia S. Bonaventurae tom. 6. in diet. salut. tit. 11. Eleemosy-
S. Bonaventura.
na ramis arborum similes sunt, sicut enim arbor, ramis superfluis praecisis, melius fructificat, sic qui de proprio eleemosynam facit, Dominus residuum multiplicat magis. Implorata S. Spiritus gratia de-
super Conceptus pandam.

CONCEPTUS I.

Leviticus cap. 25. praecipiebat Dominus Deus terrae cultoribus, agrorum ac satorum Dominis, ut sex annis fructus colligerent, septimo vero anno nil de terrae proventibus, & agrorum fructibus perciperent, sed omnia sata, & fructus pauperibus relinquerent; ita textus: Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus ejus, septimo autem anno Sabbatum erit terra requiescentis Domini. Agrum non seres, & vineam non putabis; quae sponte gignet humus non metes; & uvae primitiarum tuarum non colliges, sed erunt vobis in cibum, & advena, qui peregrinantur apud te. Notare libeat verba textus: & advena, qui peregrinantur apud te. Praecipitur Oeconomis, ut septimo anno nil de fructibus colligant, & tamen promittit Deus: Erunt vobis in cibum, tibi, & servo tuo, & ancille, & mercenario tuo, jumentis tuis, & pecoribus. Septimo anno de fructibus nil colligere licuit, sed omnes pauperum usui relinquere praecipit
erat,

erat, & tamen larga sustentatio domûs à Deo promittitur, & sub-
m inistrabatur, ut noscamus, eleemosynariis, misericordibus erga
pauperes nil unquam de mediis necessariis defuturum, Deum mira-
biliter iis provisorum. *Si panem das, hunc habes solum*, inquit
S. Chrysologus: Frumenta pauperibus erogata in propria horrea
securissimè reponuntur; quæ pauperibus offeruntur, indeficienter
permanent, & rehabentur cum ingenti lucro. Quod David Ps.
111. indicat.

CONCEPTUS II.

Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in seculum seculi.
Optimè dicit David, eleemosynarium dando pauperibus disper-
gere: cur dispergere? explicò me praxi agriculturæ: Bonus œco-
nomus in agrum granum dispergit, & ecce pro uno grano disper-
so, colligit 10. & plura: Videmus puteum vel fontem aquas largissi-
mè dispergere, & quò plus aquarum dispergit fons, eò copiosiores,
limpidiores aquæ affluunt; puteus magis haustus, magis abundat.
Dicendo ergo regius Psaltes, eleemosynarium, quæ pauperi dat, di-
speregere, alludit ad naturam seminantis grana, & putei aquas lar-
gè profundentis; ut sicut granum in agrum sparsum in decuplo red-
ditur, aquæ haustæ redeunt abundantiores, ita quod pauperi da-
tur, Deus decuplo abundantius reddit, atque refundit; est hic con-
ceptus Sancti Chrysostomi ita concludentis: *disperguntur, quæ non
manent, & acquiruntur manentia.* Accommodè quoque S. Cle-
mens Alexandrinus lib. 3. pædag. c. 7. in cap. 4. Cantic. *Quemad-
modum quicumque putei scaturiunt, exhausti in pristinam mensu-
ram revertuntur; ita etiam elargitio, quæ est bonus fons benigni-
tatis, potum sitientibus communicans, rursus augetur; & repletur.*
Nunquam enim sine speciali incremento donata egentibus bona
non revertuntur: *Pietatis promptuarium, locupletum est ararium;*
inquit Nazianz. orat. pro S. Basilio.

CONCEPTUS III.

David Psalmo 80. testatur, quomodo Deus Hebræos divitiarum
copiis nobilitaverit, frumenti adipe; mellis ac lactis suavitate nu-
triverit: *Cibavit eos ex adipe frumenti, & de petra mellis satiavit
eos,* causalem tantæ abundantiæ adscribit Philo Hebræus lib. de
cha-

charitate; nempè elemosynæ, ac benignitati Judæorum erga pauperes: patet ex lib. Levit. cap. 19. Ubi DEUS hoc præceptum Judæis dedit: *Cum messueris segetes terra tua, non tondebis usque ad solum superficiem terra, nec remanentes spicas colliges, neque in vinea tua racemos, & grana decidentia congregabis, sed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes.* Ex hoc præcepto elemosynæ, & benignitatis erga pauperes à Judæis fideliter impleto, inquit Philo, crevit Judæis tanta benedictio, & divitiarum copiæ, ut eos DEUS adipe frumenti, suavitate mellis pasceret, audiatur Philo: *Vet at colligi spicas ex manipulis prolapsas, simul divitibus consulens, ut assuescant, sua communicare liberaliter:* Notare libeat verba: *Divitibus consulens:* quasi opportunior sit ad incrementandas divitias exhibita pauperibus elemosyna, quàm grana fundis aratro proficillis commissa; granum namquè terræ commendatum multis indiget, ut in culmum surgat, & serenti tributum solvat, scilicet tempestivis ventorum flatibus, benignis stellarum influxibus, opportunis pluviarum imbribus, & temperatis solis ardoribus; at elemosyna, cum Deum sibi debitorem habeat, omnem intemperiem frustratur, & misericordia misericordiam nanciscitur. Perorat perdoctè Naxera commentario in Judic. cap. 17. §. 55.

CONCEPTUS IV.

Sequentem se turmam hominum Christus desiderat saturare: Apostoli 7. Panes offerunt, quos per Apostolos mandat populo distribui. *Accepit septem panes, gratias agens fregit, & dabat discipulis suis, ut apponerent, & apposuerunt, Turba.* Marci cap. 8. Notat hîc S. Chrysostomus in Catena, hos septem panes penu Apostolorum fuisse: Verba Sancti sic sonant; *Discamus autem hic, qui voluptati attendimus, quæ comedebant mirabiles illi viri, & magni.* Panes ergo proprios, & suos, Apostoli, Turbæ esurienti benignè cesserunt, ac manibus propriis elargiti sunt: *Apposuerunt Turba.* Populo nunc numero 7. millium satiato vadunt Apostoli fragmenta colligere; *Et sustulerunt quod superaverat de fragmentis 7. sportas:* Notate: iidem Apostoli, qui 7. suos panes pauperibus largiti sunt, septem sportas, septies plus, quàm de pane apposuerunt, collegerunt; ut videas, quantis incrementis redeat ad dilar-

B

dilar-

dilargientem, indigenti præstitum, & misericorditer d. largitum: per pulchrè de super Naxera in Excursus morales lib. 1. Regum. cap. 25. part. 11. §. 19. Superesse tantam reliquiarum copiam non solum fuit ad evidens potentiaè Dominicæ testimonium, sed ad reddendum eleemosynæ debitum, nam eleemosyna est ingenium incrementandi divitias, & compendium promerendi benedictiones copiosas. Concludit Conceptum hunc S. Augustinus Epist. 122. *Officium impertiendi, meritum erit accipiendi.* Hoc indicant Verba Abigail, 1. Regum cap. 25.

CONCEPTUS V.

David misit nuncios ad Nabal, ut dignaretur sibi, ac suis victualia administrare, *quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis.* Coniunx Nabal, Abigail, postulata à Davide intelligens, ait: *Ecce David misit nuncios de deserto, ut benedicerent Domino nostro.* Abigail petitionem Davidis, vocat benedictionem: petitio Davidis erat eleemosynæ; Abigail, eleemosynam dicit benedictionem; quasi fortunam optimam, rerum copiam, & abundantiam, penes pacem, sanitatem, incolumitatem Abigail eleemosynario prædicit: Ita concludit Abulensis quæst. 6. *Dicuntur isti benedicere, quia quando petunt, imprecantur bona, sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuae pax, & omnibus, quæcumque habes, sit pax.*

CONCEPTUS VI.

Eccles. cap. 11. monet: *Da partem septem, nec non & octo, quia ignoras, quid futurum sit mali super terram.* Quia ignorat homo, quid mali super terram eventurum sit hortatur Salomon, largiter dare: contrarium suadet mundus, quia ignorat homo quid mali, quæ penuria, caritas annonæ, quæ miseriæ, infortunia ingruere possint, opes congreget, nummos reserret, substantiam augeat, unde in malo ingruenti vivat, & in adversa fortuna se tueatur. Aliter Salomon præcipit: Nempè hominem sibi optimè consulere, ut ei non desint media in necessitate, liberaliter quæ habet, quæ possidet, largiatur, distribuatur. *Da partem 7. nec non & 8.*

& s. concludit Lyranus: *Quia ignoras quid futurum sit malum, & ab illo liberari possis per opera pietatis impensa indigentibus.* Vis, ne unquam media tibi desint, da pauperi, vis censam augere, & in futura calamitate tibi optime providere, pauperum miserere.

CONCEPTUS VII.

Canticorum cap. 4. Dilectus varie describit Sponsam suam, dicit illam *fontem signatum*, seu clausum, & ut fons clausus est, nihil ei elogii ubertatis adscribit: iterum dicit, Sponsam esse fontem apertum, fontem hortorum, puteum aquarum salientium, & continuo miram abundantiam ac ubertatem ei adnectit: *Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano*: desuper S. Gregorius: *Copiosus diriscit puteus, dum impertit.* Quo noveris esse ingenium ad augendas divitias, laudabili largitate impertire, & indigentia pauperum ministrare, qui egentis levat miseriam, salutis, & temporalium bonorum sibi adauget copiam.

CONCEPTUS VIII.

Psalmistæ Regius signatè liberalitatem DEI erga corvos deprædicat. Psal. 145. *Qui dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum.* Naxera commentatur: Illa invocatio non tam videtur petere, quàm sibi debita alimenta jure quodam exigere. Unde corvus jus ad Dei largitatem acquisivit? Causalem allegat Euthymius: *Dicunt aliqui, quod cum ille, qui summa bonitatis est fons, justam Elie Propheta in Judæos indignationem mollire cuperet, famem induxit, ut satietatis fructus castigaret, & illum preparavit nutrire corvo.* Scripturâ teste: 1. Regum 17. *Corvi quoque deferebant ei panem & carnes mane, similiter panem, & carnes vespere.* Corvi aiebant pauperem Eliam in deserto, hoc est Jus quæsitum ad DEI largitatem, cum Elias à corvis fuerit alitus, corvus præ cæteris volucris exegit, quæ Dei famulo præ

lo præ cæteris alimenta impertivit. Solvere namquæ DEUS tene-
tur, quod pauperibus impertitur.

Epilogus.

Hortor ergo omnes cum Tobia: c. 4. *Quomodo poteris, sic esto mi-
sericors. si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si exiguum, libenter
impertiri stude; præmium enim bonum tibi thesaurizas in die neces-
sitas, quoniam eleemosyna ab omni peccato, & morte liberat, & non
patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram
summo DEO eleemosyna omnibus facientibus
eam. Amen.*

IN

IN FESTO S. NICOLAI
CONCIO TERTIA.

Ecce alia quinque superlucratu sum, Matth. 25.

Eleemosyna pauperibus domesticis, ac extremè egentibus elargita, maximum est opus misericordiæ, omnibus gratiis divinis remuneratur.

Textus

Thema

Eleemosyna, cuius obvio pauperi data, placet Deo, mercedem certam habet, & præmium, eleemosyna verò pauperibus extremè & occultè egentibus, quales sunt pauperes domestici, qui ignis sævitia, aquarum violentia, belli injuria, aut alio quovis infortunio ad extremam inopiam redacti sunt, præstita, quam maximè Deo placet, sumè, & omni genere gratiarum remuneratur. Audiamus S. Scripturam.

Exordium

Cum effuderis animam tuam esurienti, & animam afflictam repleveris; (quæ autè anima magis afflicta, paupere domestico?) orietur in te nebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies, & requiem dabit tibi Dominus Deus tuus semper, & splendoribus implebit animam tuam, & ossa tuæ liberabit, & eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficient aquæ. Isaïæ cap. 58. Salomon hortatur Proverb. 24. Qui irabuntur ad interitum, liberare ne cesses. Et iterum Eccles. cap. 12. Benefac justo, & invenies retributionem magnam, etsi non ab ipso, certè à Domino. S. Jacobus habet c. 1. Religio munda, & immaculata apud Deum, & Patrem hæc est, visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum. Audiamus etiã: Beati illi, qui subveniunt miseris, quoniam eis rependitur, ut per misericordem egenum, de miseria liberentur. S. Augustinus de Serm. Domini. Beatus qui intelligit super egenum canit David Psal. 40. de super Leo Papa Serm. 4. de collectis. Quid sibi vult hoc intelligere? ad intelligendum super egenum & pauperem sollicita benignitate est vigilandum, ut quem modestia regit, & verecundia præpedit invenire possimus: sunt enim qui palam poscere, quibus indigent, erubescunt.

Textus SS. Scripturae

SS. Patres

S. Augustinus

S. Leo

bescunt, & malunt miseria tacite egestatis affligi, quàm publicâ petitione confundi: Intelligenti ergo illi sunt, & ab occultâ necessitate reservandi, ut hoc ipso amplius gaudeant, cum & paupertati eorum consultum fuerit, & pudori; liberandi propter hoc à damnatione perpetua, nam in die mala liberabit eos Dominus.

S. Ambrosius Egregiè S. Ambrosius lib. 2. de officiis c. 26. Videndus est tibi pauper, qui te non videt, requirendus ille, qui videri erubescit; clausus in carcere occurrat tibi, egrotus mentem tuam personet, qui aures non habet personare. Optimè Cassiodorus in Psal. 40. Intellige super egeum, qui petenti tribuit, bonum opus efficit, qui verò tacentem intelligit, beatitudinem sine ullâ dubitatione conquirat.

Cassiodorus. Implorata S. Spiritus gratia desuper Conceptus tribuam.

CONCEPTUS I.

Confirmatio. Indubiè sibi Michas promittit Judicum cap. 17. largam DEI benedictionem, & omnia prospera: *Nunc scio, quod benefaciet mihi Dominus.* Unde scit? quæ merita, quæ bona opera allegat, vi quorum DEI benedictionem tam securè sibi promittit? adeò meritorum opus Michæ fuit eleemosyna, charitas, quam pauperi Levitæ, sponte suâ exhibuit: historia sacra sic habet, *Levites egressus de civitate Bethleem Juda, peregrinatus est in montem Ephraim, ibi in domum Micha parumper divertit,* quem Michas suavissimè suscepit hospitio, & licet pauper indigens Levita eleemosynam non peteret, Michas tamen ultrò tribuit: *Implevit manum ejus:* ob hanc, pauperi domestico, (qualis Levita erat) liberalem eleemosynam præstitam, securè sibi promittit Michas: *Nunc scio, quod benefaciet mihi Dominus.* Eleemosynam etiam obvio pauperi præstitam præmiat DEUS, eleemosynam verò pauperi domestico exhibitam, omnium maximè, ac securissimè DEUS remuneratur mirè benedicendo, ac benefaciendo. Sic subscribit S. Ambrosius 2. Offic. cap. 16. *Scio enim qui plus contulerunt, plus abundasse;* Pauperi autem domestico, & extremè egenti dare, consideratis circumstantiis, plus est dare, major est eleemosyna, ergo plus abundabunt, majus præmium referent, pauperum domesticorum qui miserentur, ac benefaciunt illis. Testis sit David.

CON-

CONCEPTUS. II.

Summoperè DEUS benefecit David, dum tantum animum ei præstitit, ut adhuc puer pastoricius prostraverit magnum illum gigantem Goliath: Tanta fortuna non viribus David, sed speciali gratiæ & adiutorio divino adscribenda est, quæ merita habet David? Allegat meritum Sacra Scriptura 1. Regum. cap. 17. *Dixit Isai ad David filium suum: Accipe fratribus tuis Ephraim polenta, & decem panes istos, & curre in castra ad fratres tuos. &c. Surrexit itaq; David mane, &c. & onustus abiit, sicut præceperat ei Isai. sc.* David, ut ex textu liquet, non obviis mendicis, sed fratribus hic & nunc in castris (ut sapius contingit) egentibus, ac domesticis pauperibus opem tulit, panes eis attulit, famem consolatus est, exinde specialem benedictionem meruit, tantam fortunam, & victoriam consecutus est. Hic Conceptus est Rabbani in glossam citatum caput. *David ephraim polenta, id est, trium modiorum mensuram fratribus detulit, Goliath in fronte percussus ruit.* Ergo benignitas, misericordia, elemosyna, pauperibus domesticis exhibita singulariter ac summè à DEO præmiatur. Ulterius hoc est expertus David.

CONCEPTUS III.

Non semel, sed sæpius quàm clementissimè à se persequente Rege Saul, conservatus est David, incolumis evasit, mirabiliter se protegentem, adjuvantem manum, & opem divinam expertus est, causalem meritorum David dicitur sacer textus 2. Regum. 22. *Convenerunt ad eum omnes, qui erant in angustiis constituti, & oppressi are alieno, & amaro animo, & factus est eorum Princeps.* Manifestè hic indicatur David pauperum Domesticorum factum esse Patronum, fautorem, & defensorem, & talem specialiter fovet, tuetur Deus, protegit, juvat, defendit. Non potuit invidia Regis Saul iniqua expectatione non frustrari, dum constat David sublevatis pauperibus communiri. Saul prædator injustus, montes arcta circuit indagine, lustrat curiosis oculis Sylvas, verùm David pauperum patrocinio protectus, omnes claudit iniquitatis conatus, & perversitatis adsultus. Conceptum hunc dicitur Angelomus apud glossam: *Convenerunt ad eum omnes, qui erant in angustia.*

gustia. &c. Tunc ille securus, quasi auxilium ei fuisset adjectum, venit ad Regem Moabit arum. Grande David adiciebatur auxilium, dum pauperes foti, inopes alti, ejus circumcingebant latera, & abigebant pericula. Eleemosyna ergo pauperibus domesticis exhibita pro impenetrabili scuto est contra adversitatum fluctus: Qui sic alienam redimit calamitatem, obsistit sua: concludit Naxera §. 11.

CONCEPTUS IV.

Prudentissima Abigail per nuncios David penuriam, quam in deserto pateretur, intelligens, *festinavit & tulit ducentos panes, & duos utres vini, & quinque arietes coctos, & quinque sata polenta, & centum ligaturas uvæ passæ. &c. 1. Regum cap. 25.* Hæc obtulit David inquires: *Suscipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua tibi Domino meo.* Notate: Munera indigenti David oblata, benedictionem vocat; cur benedictionem? Benedictio est omnis boni ditatio, munera indigenti oblata Abigail benedictionem vocat, id est, omne bonum, speciales divitias, honores, ac prosperitates datori afferens. Habet eleemosyna pauperibus domesticis largita, locupletissimum ærarium unde solvat, quidquid egentibus charitas subministrat. Testes produco Berzellai, senem Tobiam, & viduam Sarephitanam.

CONCEPTUS V.

Describit lib. 2. Regum cap. 17. quomodo Berzellai David à facie Absolon in desertum fugienti obviam processerit, & adjutorium præstiterit, Regi nunc extreme indigenti necessaria subministraverit. *Et Berzellai Galaadites de Rogeli, obtulerunt ei stratoria, & tapetia, & vasa fictilia, frumentum, & hordeum, & farinam. &c. Suspiciati enim sunt populum fame & siti fatigari in deserto.* In hoc capite nulla fit mentio, quod tanta urbanitas, benignitas, misericordia indigenti Regi exhibita, Berzellai remunerata sit, an larga DEI benedictio emanarit? minimè, summoperè, omni modo, & genere DEUS præmiavit, & benedixit: Legatur cap. 19. lib. 2. Regum, hæc videre est, quod Scriptura extollat Berzellai grandævam can-

canitiem, deprædicet divitias, enarret gratias & favores à Rege David collatos. Berzellai quoque Galaudites senex valde, id est, octagenarius, &c. fuit quoque vir dives nimis, &c. dixit itaque Rex ad Berzellai, *veni mecum, ut requiescas in Jerusalem.* Senem Berzellai Aulam fastidientem, assumit David Berzellai filium. *Mecum transeat Chamaam, & ego faciam ei quidquid tibi placuerit, & omne, quod petieris à me impetrabis.* Provec̃ta senectus, thesauri & divitiæ, favor & gratia Regum ac Principum, permagna sunt Dei dona, ac uberes benedictiones; omni modo, in omni genere Berzellai subsidium indigenti Regi præstitum, Deus præmiavit: ita subscribit doctissimus Sanctius in hunc locum: *Fuit hic homo dives, quia Davidi, dum esset in castris, ad militum subsidium magno usui fuit.* Sic enim textus 2. Regum cap. 19. Ipse (Berzellai) *præbuit alimonia Regi, dum moraretur in castris.* Eleemosyna ergo indigentibus pauperibus domesticis præstita, est tellus illa fertilis, fructus in centuplo benedictionum afferens.

CONCEPTUS VI.

Quantas non Dei benedictiones sensit senex Tobias: Ipse longissima vita fruitur; *completis annis centum duobus sepultus est honorificè in Ninive.* Tob. 14. Rex Salmanasar Tobiaæ favebat: *Dedit illi Deus gratiam in conspectu Regis Salmanasar, & dedit potestatem quocumque vellet ire, habens libertatem quæcunque facere voluisset.* Tobiaæ C. 1. Filius Tobiaæ Angeli confortio honoratur, census augetur &c. *Ingressa est etiam post septem dies Sara uxor filii ejus, & omnis familia sana, & pecora, & cameli, & pecunia multa uxoris, sed & illa pecunia, quam receperat à Gabelo.* Tob. 11. Omnes has Dei largas benedictiones Archangelus Raphaël eleemosynis Tobiaæ adscribit: *Eleemosyna à morte liberat, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam.* Eleemosynæ autem Tobiaæ erant ad pauperes domesticos, ad cives in captivitate Babylonica, qui sua aliquando optimè habuerunt, nunc autem injuria hostium indigebant. *Omnia, quæ habere poterat, quotidie concaptivis fratribus &c. impertiret.* Tob. cap. 1. & iterum: *Tobias quotidie pergebat ad omnem cognationem suam, & consolabatur eos, d. videbatque unicuique, prout poterat, de facultati-*
C
bus

bus suis, esurientes alebat, nudisque vestimenta praebebat; & mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat. Eleemofyna ergo pauperibus domesticis exhibita, est omnium felicitatum copiosa vena, est favorum Principum, honorum, divitiarum, ac longae vitae aurifodina.

CONCEPTUS VII.

Orbis stupet ingentem benedictionem, quam liberalissime Deus indulgit mulieri illi, de qua sacra Historia lib. 4. Reg. c. 4. modicas guttas olei, quas residuas habuit, ita Deus ei multiplicavit, ut multa vasa, ac urnas repleverit, quo oleo dividendo, exsolvit debita contracta, ac imposterum se, ac filios suos decenter enutrivit: Audiamus Scripturam: Propheta ait ad mulierem: *Dic mihi, quid habes in domo tua? at illa, non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum olei, quo ungar, cui ait: vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca, & ingrediens claude ostium tuum super te & super filios tuos &c.* Igitur itaque mulier, clausit ostium suum super se, & super filios suos, illi offerebant vasa, & illa infundebat; cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium, *affer mihi adhuc vas, & ille respondit, non habeo, stetitque oleum.* Unde haec mulieri, ac familiae, tam larga benedictio? Secundum Doctores Hebraicos & Latinos, inquit Lyra: *Ista mulier fuit uxor Abdia: De Abdia autem legitur 3. Regum, cap. 18. Cum interficeret Jezabel Prophetas Domini, ille tulit centum Prophetas, & abscondit eos quinquagenos, & quinquagenos in speluncis, & pavit eos pane & aqua.* Tempore Regis Achab & Jezabel, magna persecutio orta est in Prophetas Domini, qui expulsi Regno exilium patiebantur, verè facti pauperes domestici, hos Abdias cum uxore sua benigne fovit, quantum facultates ejus admittebant, aluit; & haec eleemofyna exulibus his pauperibus praestita meritum sunt, tam largae benedictionis, divitis olei affluxus. *Sancti in necessitate pasti, mulieri, filiisque vasa amplissima mutuarunt, ut opportuna sortiretur auxilia ab iis, quibus misericorditer praestiterat alimenta.* Concludit Tilmanus.

Epilogus. Jeremias quandam speciem paupertatis, absinthium & fel amarissimum

mum

mum nominat : *Recordare paupertatis , & transgressionis meae ,
absinthii & fellis.* Jerem. cap. 3. Hæc amarissima paupertas , est
domestica paupertas , longè acerbior , amarior , quàm mendico-
rum obviorum , longè enim magis dolet , quod mordet intrinse-
cè , quàm quod affligit extrinsecè , ast paupertas domestica est do-
lor & afflictio non tam extrinsecè , quàm intrinsecè , rectè ergo
paupertas absinthii & fellis , miseria maxima , & acerbissima ; hu-
jus , hortor cum Jeremia Threnorum 3. *Recordare* , præ mendicis
obviis , horum miserere , & benedictio pinguis , ac copiosa , tem-
poraliter , & æternùm sequetur. *Qui intelligit super egenum &
pauperem* , canit David Ps. 40. *Beatus , qui intelligit* : inquit Cassio-
dorus hîc. Qui eleemosynam tacenti , & solùm suspiriis postulanti
(qualiter solent pauperes domestici) elargitur , occultè egentibus
misericorditer succurrit , beatus est , felix inquam in terris , beatus
in cœlis. *Qui petenti tribuit , bonum opus efficit , qui
verò tacentem intelligit , beatitudinem sine ulla
dubitatione conquirat.* Conclu-
dit Cassiodorus.

